

հանգիստ չի գտներ. և երբեմն այդ վիճակի մէջ՝ թշնամի զագաններու դուրաւ որս կ'ըլլայ: Կը պատմուի յամոյրի մը դէպքը՝ որ ոտքին մէջ՝ սոյն պտուղներէն հատ մը մտած ըլլալով՝ առիծի մը յարձակումէն չի կրնար ազատիլ: Արիւծը իր զոհը լափելու առնն, յիշեալ պտուղին ճանկաւոր պատիճն ալ կոկորդին մէջ կը ներմուծուի և քիմքին ու ծնոտին մէջ կը միութի: Կենդանեաց թագաւորին ամենէն աւելի կատաղի ճիգերն ալ չեն զօրեր՝ բերնէն դուրս արտաքսելու դժգոյս թոյսի ստակալի տանջող կեռերը: Արիւծը այլևս չի կրնար օրերով կերակուր ուտել՝ մինչև երբ անօթութենէ և ցաւերէ կը մեռնի:

Թէ՛ և Harpagophyton սերմերը սոյն ոճով հեռաւոր տեղեր կը ծաւալին, սակայն ստուգիւ կատարեալ անգութ եղանակ մըն է առ իր զոյւթեան կոուին հաւար:

Կան ուրիշ բոյսեր ալ որոնք կարծես ճշմարիտ վայրագութեան ոգիէ մը շարժեալ՝ իրենց դպչողներուն այնպիսի չարքարանքներ կը պատճառեն՝ որ ո՛ր և է օրինաւոր անձնապաշտպանութեան սկզբունքով չեն կրնար արդարեալ:

Հասարակ եղիճը՝ թէ՛ և անգութ բոյսի օրինակ մ'է՛ քանի որ նոյն իսկ դիպուածով իրեն դպչողին մարմինը կը տաղէ, բայց սակայն հասարակածային երկիրներու մէջ կան այնպիսի եղիճներու տեսակներ՝ որոնց անգթութեան և ահաւորութեան ո՛ր և է ուրիշ բոյսեր չեն կրնար հաւասարիլ:

Himalayan Journalsի մէջ Sir Jo-

seph Hooker հնդկական «Milumma» կոչուող եղիճ մը կը նկարագրէ որուն հասակը 5 մետր բարձր ըլլալով՝ լայն և փայլուն տերեւներու վրայ փուշեր կամ մագճուկները թէ՛ և դուրաւ չեն նշմարուիր, բայց ստուգիւ ունին մանրացուցական այնպիսի խայթոցներ՝ որ մարդուս մարմնոյն կ'ազդեն ահաւոր կսկիծներ՝ կարծես հրաշէկ երկաթով տաղուած. յետոյ մարմնոյն ուրիշ կողմերը սաստիկ ցաւեր կը պատահին, բերանի կծկումներ և ուրիշ ջղաձկտումներ տեղի կ'ունենան՝ կատարեալ (պանաթասի) tetanosi երեւոյթներով, թայթուած ենթական՝ երբեմն 8 կամ 9 օր սոյն տանջանքները կը քաշէ:

Անգղիացի գիտնականը շատ դժուարուած թիւն քաշեր է տեղացի անձ մը գտնելու՝ որ իրեն օգնէր զոնէ նմուշ մը կտրելու այդ եղիճի տեսակէն՝ իր հաւաքածոյին համար:

Ստուգիւ այս տեսակ բոյսերու տուած պատուհասը անհամեմատ դժգոյս է՝ քան իրենց կրած փեսար:

Հ. Ն.

ՄԱՐԻՆՈՒԱՆԱ ԲՈՅՍԸ

Միքսիկայի փոռային կը պատկանի «Marihuana» կոչուող սաղայեղական վատ բոյսը: Կը բովանդակէ այնպիսի փարպ (pharmaque) մը՝ որ ափիոնի՝

1. Ափիոնը (opium) շատ տեսակ խաշխաշներէ և մանաւոր ջնարեք խաշխաշ (Papaver somniferum) կը ծորի: Խաշխաշ սերմնափակի տեսակ զոյւթներուն վրայ դանակով ձեղքեր բանալով՝ իսկոյն կաթնազնէն հիւթ մը կը ծորի՝ որ օղոյ մէջ շուտով կը պնդանայ և ունի դառն համ, ու թունաւոր հոտ: Արեւելք, Պարսկաստան և Նիդերլանտներ քիւրեք խաշխաշ շատ կը մշակեն և զօրաւոր ափիոնի կը պատրաստեն, ու յարստածն ուրիշ երկրներ, Չինաստան և Եւրոպա կը դրկեն պինդ, թուր, պանաւած և սեպչական նոյղանցուցիչ հոտով: Կը ինքն զեղատար և կտմ ջուրի մէջ լուծուած երբ չափաւոր քանակութեամբ զօրձածուի, մարդուս ունեցած նիթական և բարոյական ցաւերը կը մեղմէ, քաղցը քուծ

կը բերէ և բժշկական լաւ ազդեցութիւն կ'ունենայ, և ընդհանրապէս երբ չափէ ակելի ստամոքսի մէջ ներուածուի զօրաւոր և ստեղծ մանացուցիչ թոյն կ'ըլլայ:

Երածիք է վաղուց, որ Արեւելեան շատ ազգեր և մանաւոր Չինացիք ափիոն շատ կը զօրձածն տեսակ մը զինովութեան մէջ իշխուլու համար՝ յորում երեւակայութեանն բարձրանալով, ցանկութեանն զգոսուելով, երջանիկ երգանքերու մէջ ընդմիջով կը հեռանան:

Ափիոնի, ինչպէս նաև մարիուանայի զլիւաւոր բաղկացուցիչ փարպերն են՝ Մորփինը = morphine, խաշխա = codéine, թմբորի = narcotine և Մեկոնին = meconine, ծծմբական և Մեկոնական թթուաներու հետ խառն:

ամէն գոյացութիւնները կը բովանդակէ, և մարդու մէջ թաքուն՝ արիւնարբու բնազդներ կ'արթնցնէ, և յանդգութիւնը և մկանունքային զօրութիւնը կը հարկւրապատկէ, անպարտասելի և անընկճելի կ'ընէ: Օրինակներ:

Մ'երսիկայի դաշնակցութեան նա-հանգի մը վաղեմի կառավարիչ Հ. Չէրէտա ճարտարագէտը, մեծ խն-ճոյքէ մը վերջ մարինուսնա ծխե-լով, այնպիսի արիւնարբու բնազ-դի ենթարկուեցաւ՝ որ Պէհէլէմի բանտապետին ներկայանալով՝ հրա-մայեց Գարրիէլ Ֆէրնանտէզ զօրա-վարը յանձնել իրեն: Հրացանով զինքը սպաննեց և մարմինը իր ներ-կայութեան խարոյկի մէջ այրել տուաւ:

J. Diaz de Leon բժիշկը կը հաւաստէ՝ թէ սոյն կատղեցուցիչ փարպը ծխողներէն ոմանք բան-դագուշանքի զառանցանքի և կա-տաղի ջղազրգոթեան մէջ իյնա-լով, առանց այլևայլի դիմացնին ելլող բարեկամ, թշնամի, կամ մեծաւոր անձերը կը զարնեն, կը սպաննեն:

Ուրիշ բժիշկներ ալ կը հաւաս-տեն թէ մարինուսնա ծխողներէն շատերուն մէջ՝ կը զարթնու, կը բորբոքի, կը զօրանայ հետզհետէ յայտնի կամ ծածուկ մնացած մի-տումներուն և կիրքերուն ամբող-ջութիւնը: Ի բնէ հեզահոգի ենթա-կանները՝ որոնք խաղաղասէր ցեղե-րու սերունդներէ ծնած են, փո-խանակ կատղելու՝ ծիծաղաշարժ ճոռմարանութեամբ իրենց ձիրքե-րը երկինք կը բարձրացնեն. մտքերնուն առ-ջն ելած տարօրինակ զաղափարներ, սոս-կայի տեսիլքներ և սաստիկ արտաոց դէպ-քեր կը պատմեն: Շատեր ինքզինքնին մի-լիառատէր կը հռչակեն, այլք գիտական, ընկերաբան, քաղաքագէտ, զօրավար հնա-րիչ, նոյն իսկ կայսր կը պանծացնեն: Ու քանի որ այդ զարմանալի բոյսին ազդեցու-

թեան մէջ կ'ըլլան՝ ինքզինքնին երջան-կութեան աշխարհը կը զգան, թէ և սա-կաւատե ժամանակ:

Յաւալին այս է որ - ինչ որ Cultu-ra Modernaի մէջ կարդացուածէն կը հասկցուի - այժմ այս սաղայելական փար-

Քնաբեր Խաղաղ:

պը Մ'երսիկայից քստմեղի նպատակի մը կը ծառայեցնեն. որ է ըսել, որ և է ճա-կատամարտէ առաջ՝ զինուորներուն առա-տութեամբ Մ'արինուսնա կը բաժնեն:

Հ. Ն.